

Въведение и информация за потребителя

Целта на **Класификационната система за работа с ръце / Manual Ability Classification System (MACS)** е да осигури систематичен метод за класификация на начина, по който децата с церебрална парализа използват ръцете си **при боравене с предмети в дейностите от ежедневието**. MACS се основава на самоинициатива за работа с ръце, със специален акцент върху боравенето с предмети в личното пространство на детето (това включва пространството в непосредствена близост до тялото, а не обекти, намиращи се извън обсега на детето).

MACS се фокусира върху определянето на нивото, което най-добре отговаря **на обичайните дейности на детето** вкъщи, в училище и в обществото. Съответно нивото трябва да бъде определено посредством задаване на въпроси към близък на детето, който го познава добре, а не чрез извършване на конкретна оценка на състоянието му. MACS не е създадена за оценка на най-добрите възможности на детето, нито за разграничаване на различните способности на двете ръце. Тя няма за цел да разяснява основните причини за ограничението във възможностите на детето, нито да класифицира различните видове церебрална парализа.

Разликите между нивата се базират на **способността на децата да боравят с предмети** и тяхната **нужда от подпомагане и адаптация** за изпълнението на дейностите от ежедневието. Тези предмети трябва да бъдат подходящи за възрастта на детето, като се използват например при хранене, обличане, игра, писане, за разлика от обекти, използвани предимно при дейности, изискващи специални умения като например свирене на музикален инструмент.

MACS може да се използва при деца от различни възрасти, но е необходимо известно тълкуване по отношение възрастта на детето. Очевидно е, че децата на 4 годишна възраст боравят с **различни предмети** спрямо юношите. По същата логика при оценка на **самостоятелността** се взема предвид, че по-малките деца имат по-голяма нужда от супервизия спрямо по-големите. Класификацията на съответното дете трябва да бъде направена при сравнение на съответното дете с връстниците му.

Мотивацията на детето и когнитивните му способности повлияват способността му да борави с предмети и по този начин и неговото MACS ниво. Ако мотивацията му да извърши дадена дейност е слаба, ако не разбира задачата или продължително моли за помощ от възрастен, трябва да бъде класифицирано спрямо моментното му поведение, дори и да се смята, че има по-голям капацитет.

Основен принцип е, че ако способностите на детето за работа с ръце съответстват на дадено ниво, то детето ще бъде класифицирано на съответното или по-високо ниво. Децата, които не изпълняват изискванията за съответното ниво почти сигурно ще бъдат класифицирани в по-ниското ниво. Ниво I включва деца с церебрална парализа с най-незначителни отклонения спрямо здравите си връстници, при които ограниченията, ако има такива, почти не повлияват изпълнението на дейностите от ежедневието.

MACS описва пет нива. Разграниченията им едно от друго също се предоставят, за да подпомогнат определянето на нивото, което най-силно се доближава до способността на детето да борави с предмети.

Скалата е ординална, без да се счита, че разстоянията между нивата са еднакви, или че децата с церебрална парализа са равномерно разпределени в петте нива.

E-mail: ann-christin.eliasson@ki.se; www.macs.nu

Eliasson AC, Krumlind Sundholm L, Rösblad B, Beckung E, Arner M, Öhrvall AM, Rosenbaum P. The Manual Ability Classification System (MACS) for children with cerebral palsy: scale development and evidence of validity and reliability Developmental Medicine and Child Neurology 2006 48:549-554



Класификационна система за работа с ръце при деца с церебрална парализа 4-18 години

Март 2005

MACS е система, класифицираща способността на децата да боравят с предмети в дейностите от ежедневието

- **MACS** описва, кое ниво най-добре представя обичайното поведение на детето вкъщи, в училище и в обществото.
- Нивото на **MACS** трябва да бъде определено спрямо действителното представяне на детето в ежедневието му. То не трябва да се определя чрез определено оценяване, а чрез задаване на въпроси към близък на детето, който го познава добре и познава обичайното му поведение.
- За да се определи нивото на **MACS**, способността на детето да борави с предмети трябва да бъде разгледана от перспектива, съобразена с възрастта.
- **MACS** оценява активността на двете ръце заедно, а не на всяка ръка поотделно.



Какво трябва да знаем, за да използваме MACS?

Способността на детето да борави с предмети във важни дейности от ежедневието, например по време на игра, в свободното си време, при хранене и обличане.

В кои ситуации детето е независимо и до каква степен се нуждае от подпомагане и адаптация?

- I. **Детето борави лесно и успешно с предмети**
Детето борави добре с повечето предмети, но с влошено качество и скорост на изпълнение . Най-големи ограничения има в лекотата на изпълнение на задачи, изискващи бързина и оперативност. Въпреки това, дори и да има леки затруднения в изпълнението на задачите, те не нарушават самостоятелността на детето в ежедневните му дейности.
- II. **Детето борави добре с повечето предмети, но с влошено качество и скорост на изпълнение**. Избягва някои дейности или ги извършва затруднено. Могат да бъдат потърсени алтернативни пътища на изпълнение , но това не нарушава самостоятелността на детето.
- III. **Детето борави с предмети трудно. Има нужда от помощ за подготовка или активността да бъде модифицирана** . Извършва се бавно и с по-лош успех, качество и количество. Дейностите могат да бъдат извършени самостоятелно, при условие, че са трансформирани и адаптирани .
- IV. **Ограничена съвкупност от обекти, позволяващи лесно изпълними действия в адаптирана ситуация**. Извършва частично действията, с усилие и с лимитиран успех. Изисква продължителна подкрепа и помощ или специално оборудване за частично извършване на дейността.
- V. **Детето не борави с предмети и има силно ограничена способност в изпълнението дори на лесни дейности**. Изисква пълна помощ.

Разграничаване на Ниво I и II

Деца от Ниво I могат да имат леки ограничения в боравенето с много малки, тежки или чупливи предмети, изискващи добра фина моторика и ефективна координация между двете ръце. Затруднения могат да се появят и при попадане в нови и непознати ситуации. Деца от Ниво II могат да извършват почти същите дейности, както в първо ниво, но с влошено качество. Деца се опитват да улеснят дейността. Пр: Чрез подпиране на ръката на опорна повърхност

Разграничаване на Ниво II и III

Деца от II Ниво боравят с всички предмети, въпреки ограниченото качество. Деца от III Ниво имат нужда от помощ за предварителна подготовка на околната среда и/или осигуряване на подпомагащи средства, тъй като способността им да боравят с предмети е ограничена. Те не могат да извършват самостоятелно дейностите и тяхната самостоятелност е зависима от подкрепата, създадена в околната им среда.

Разграничаване на Ниво III и IV

В III ниво детето може да изпълни самостоятелно избрани активности, ако ситуацията е подготвена предварително и при наличие на супервизия и достатъчно време за изпълнение. В IV то ниво то има нужда от продължителна подкрепа по време на дейността и участието му в дейността може да бъде само частично пълноценно.

Разграничаване на Ниво IV и V

Деца от IVто ниво извършват часично някои дейности, въпреки че имат постоянна нужда от помощ, докато в Vто ниво могат единствено да участват в извършването само прости действия в специални ситуации, например натискане на бутон или задържане от някои обекти за кратко